

LUTZ KÁROLY

(1906–1944)

1944, ősz.

Károly a csodás, verőfényes október végi napból szinte semmit sem élvezhet. Több a munkája, mint egyébként. Vagy csak neki tűnik így? A Korzó elején levő optikai üzletében (ma a Pionir üzlethelyisége) egymásnak adják az emberek a kilincset. Egyikük szemüveget jön készíttetni, másikuk fényképezkedni... Azt sem tudja, hová kapkodjon. Most éppen egy dokumentumkötegről készít átfényképezéssel másolatot. A városban ő az első, aki ismeri a különleges technikai eljárást. Mer új dolgokat kipróbálni, ismeretlen, eddig nem alkalmazott technikákkal próbálkozni és alkalmazni őket. Ennek köszönhetően nagy elismerésnek örvend a szakmabeliek és a finommechanikához nem igazán értők körében egyaránt.

A magas, megnyerő külsejű fiatalembert az idegeskedés teljesen a hatalmába keríti. Felesége, Ilona betegen fekszik otthon. Az orvos azt mondja, tifusz. Szörnyű betegség, sokáig elhúzódhat a felépülés. Addig neki kell helytállnia otthon, a három gyerek mellett és a munkahelyén is. Még szerencse, hogy velük van Etel, a házvezetőnő, aki mindenben a segítségére van.

A kisportolt testalkatú férfi nem tud nem hazagondolni. A munka sem megy, ahogyan kellene. És csak jönnek az üzletbe az emberek, akárha valami hatalmas, láthatatlan mágnes vonzaná őket...

Görög Tibor a segédje és a legfőbb támasza. Annyira kitanulta a finomműszerész mesterséget, hogy szinte bármit rábízhat... Nem, mégsem mehet haza beteg feleségéhez, nem hagyhatja magára Tibort ebben a tumultusban. Közben Ági, Károly legidősebb lánya híreket hoz otthonról. Édesanyjának a láza nem csillapodik, az orvos megint volt náluk. Ilona félrebeszél, félő, hogy kiszárad, ha továbbra sem vesz magához folyadékot. Károly egyre idegesebb, de lánya előtt ezt igyekszik palástolni.

Tenner Imrétől előbb bérlí, majd megvásárolja az üzlethelyiséget, amely – lévén a város szívében – forgalmával jó megélhetést nyújt a Lutz családnak. Nem szenvednek hiányt semmiben.

Eszküvőjüket követően Ilona szüleinek a házába költöztek. Nagy a ház, kényelmesen elférnek benne. Még most is, hogy három gyönyörű gyerek szaladgál körülöttük...

Gondolatai a múltban kalandoznak. Eszébe jutnak a futballistaévek, amikor Mariborban dolgozott vasutasként, és egy futballklubban edzett. Még kiskorában megszerette és kezdte el ezt a sportot szülővárosában, Szabadkán, a ŽAK-ban (Železnički atletski klub – Vasutas

Atlétikai Klub). A szaktekintélyek közül többen azt állítják, hogy tehetséges volt. A maribori években életre szóló élményekben volt része. A sok utazás, a sport, a csapatszellem ereje, a bizonyítási vágy – mind egy-egy mérföldkövet jelentenek Károly felnőtté válásának folyamatában. Önfegyelmet tanult, kitartást és küzdeni akarást. Azt is, hogy a becsület az ember legfőbb erénye, hogy csak a tisztességesen elvégzett munka járhat eredménnyel. Első a becsületesség, a tisztesség és az önzetlenség. Minden más másodlagos. Amikor megismerte Ilonát, tudta: pár és család nélkül az élet nagyon szegény.

Visszaköltözött Szabadkára, kitanulta a finomműszerész szakmát, és üzletet nyitott. A labdarúgást sem hanyagolta el, csak az évek múlásával kevesebbet edzett, s inkább a maga örömére játszott. Most 38 éves. Idős a rendszeres, erőn felüli edzésekhez, kiváltképpen a család és a munka mellett. Nem lenne rá ideje, reggeltől estig az üzletben van.

A Nap még nem tűnt el egészen a látóhatáron, amikor hazaindul. Fáradtan, megtörtén. Összeszorul a gyomra, ha arra gondol, hogy a felesége milyen beteg... Meggyógyul-e? Van gyógyszer a tífusz ellen, erről már olvasott valahol. Kérdés, hogy milyen erős az asszony szervezete... Nem lehet baj, nem történhet meg a legrosszabb! Felépül, és minden úgy lesz, mint régen...

Hazafelé eszébe jutnak egyik ügyfelének a szavai: „Elhurcolják a magyarokat és azokat, akik nem közülük valók.” Megborzong. Kik értendők az alatt, hogy „nem közülük valók”? Tudja, hogy ártatlan, nem ártott senkinek. Ez azonban nem elég ahhoz, hogy megnyugodjon. A háború mindig kiszámíthatatlan fordulatokat vesz, és ártatlanok bűnhődnek... Rádadásul hazajött a katonaságtól I. Gy. is, akiről félelmetes hírek terjengenek a városban a lakosság körében. Jobban tenné, ha távol tartaná magát a mindenre elszánt fiatalembertől?

Károly a családi ház udvarán nejével és barátaikkal. Innen hurcolták el 1944 őszén.

A korszón levő optikus üzetele előtt

Az utolsó nap

Felesége betegen fekszik a belső szobában. Ilona, a kislánya sír, mert elesett az udvaron játék közben, és megütötte magát. Őlbe veszi, csitítgatja, kérleli, hogy nyugodjon meg. Enyhe, szép október végi nap van. Kellemes a simogató, langymeleg napsugár, ami Károly arcát éri. Most az a legfontosabb, hogy megnyugtassa a kislányt, hogy sírásával ne ébressze fel beteg édesanyját... Ekkor a vaskapun kopogás hallatszik. A látogató elé siet. Szinte kővé dermed, amikor a nyitott kapuban állig felfegyverzett, tizenöt-tizenhat éves partizán legény áll. Felszólítja, hogy tartson vele, mert beidéztek. Igyekezzen, és ne tanúsítson ellenállást! Néhány percet kér. Egész lényében remeg. Megcsókolja gyermekeit, elbúcsúzik beteg feleségétől, akinek a kezébe adja karikagyűrűjét és karóráját. Könnyes szemmel csak ennyit mond: „Visszajövök hamarosan!”

A szomszédok szeme láttára megy az utcán a partizán kíséretében, és eltűnik a sarkon, a városközpont felé... Akkor látták utoljára.

A család számára gyötrelmes évek következtek. Az üzletből ki kellett költöztetni az optikai berendezést, amit megtarthattak, miként a családi házat is, ami Károly anyósának a tulajdonában volt. A felesége, miután meggyógyult, kitanulta a optikus szakmát, és otthon dolgozott néhány esztendeig. Ebből élt a szerető férj, gondoskodó édesapa nélkül maradt csonka család...

A Zentai úti temetőben végezték ki, néhány nappal az elhurcolását követően.

Palicsi úti huszár kaszárnya